

Коментар адв. Мирослава Нешића, члана Управног одбора Адвокатске коморе Србије, на Закључак Кривичног одељења Врховног суда од 26. децембра 2023. године

На седници Кривичног одељења Врховног суда донет је

ЗАКЉУЧАК

Тумачење у погледу примене члана 11 „важеће АТ“ је:

1. Одлука о трошковима кривичног поступка у смислу члана 11 АТ подразумева **одлуку којом се решава о обавези плаћања трошкова кривичног поступка, а не одлуку којом се посебним решењем одлучује само о висини тих трошкова.**
2. Начело правне сигурности проистекло из устаљене судске праксе оправдавало би да се приликом доношења одлуке о трошковима поступка након 03.06.2023. године, „важеће АТ“, примењује у погледу обрачуна висине награде за рад адвоката на основу измењене вредности једног поена, без обзира на то да ли су радње заступања и одбране од стране адвоката предузете пре или након тог датума (уколико раније није донета одлука о трошковима кр. поступка).
3. АТ се због забране повратног дејства не може применити на радње одбране и заступања обављене пре њеног ступања на снагу које нису биле тарифиране по „ранијој АТ“, или нису тарифиране на исти начин или у истом проценту, као и на другачији обрачун накнаде трошкова насталих у време важења „раније АТ“, нити на раније утврђене основице за обрачун награде за поједине поступке.
4. „Важећа АТ“, је у целини примењива само на обрачун награде за рад адвоката и накнаде трошкова за радње које су предузете и адвокатске трошкове који су настали после 3. јуна 2023. године.

Преузето са званичне интернет странице Врховног суда

<https://www.vrh.sud.rs/sr/%D0%BA%D1%80%D0%B8%D0%B2%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0-%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B8%D1%98%D0%B0-0>

Чланом 11. Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката (у даљем тексту АТ) која је ступила на снагу 03. јуна 2023. године прописано је:

"Судови, јавна тужилаштва, јавни бележници, јавни извршитељи, органи државне управе и локалне самоуправе и други органи кад одлучују о трошковима поступка, примењују тарифу која важи у време доношења одлуке о трошковима поступка".

Управо је примена ове одредбе наишла на отпор код појединих судова, прекршајних судова или управних органа у смислу да нису хтели да прихвате важење нове АТ на радње

предузете за време важења претходне АТ позивајући се на наводну забрану ретроактивне примене нове АТ (која је ступила на снагу 03. јуна 2023. године).

Доношењем наведеног Закључка Кривичног одељења Врховног суда Србије од 26. децембра 2023. године и то тачком 2. отклоњене су ове недоумице. Тачка 2 гласи:

"Начело правне сигурности проистекло из устаљене судске праксе оправдавало би да се приликом доношења одлуке о трошковима поступка након 03. јуна 2023. године, важеће АТ, примењује у погледу обрачуна висине награде за рад адвоката на основу **измењене вредности једног поена без обзира на то да ли су радње заступања и одбране од стране адвоката предузете пре или након тог датума** (уколико раније није донета одлука о трошковима кривичног поступка)."

Тиме је највиши суд, Врховни суд Србије, заузео став да се примењује АТ важећа у време доношења одлуке о трошковима, дакле нова АТ, након 03. јуна 2023. године, без обзира да ли су радње заступања и одбране предузете од стране адвоката пре или након тог датума.

Ово је од значаја, без обзира што је ово став Кривичног одељења Врховног суда Србије и односи се само на трошкове кривичног поступка, али аналогном применом мора да важи и за остала одељења Врховног суда Србије (грађанска, управна) јер не може постојати различити став унутар истог суда. На основу овог Закључка дужни су и други судови, прекршајни судови и остали субјекти наведени у члану 11. АТ да примењују АТ која важи у време доношења одлуке о трошковима поступка тј. нову АТ ако доносе одлуку о трошковима поступка након 03. јуна 2023. Године, без обзира да ли су радње заступања адвоката предузете пре или након тог датума.

Изузетке од примене нове АТ који се наводе у овом Закључку Кривичног одељења Врховног суда од 26. децембра 2023. године под тачком 1. и 2. треба читати на следећи начин.

У тачки 1. Кривично одељење Врховног суда је објаснило да се под појмом одлука о трошковима кривичног поступка у смислу члана 11. АТ подразумева одлука и време њеног доношења када суд решава о обавези плаћања трошкова кривичног поступка, а не одлука којом се посебним решењем одређује само висина тих трошкова.

Ово је случај када судови донесу првостепену одлуку нпр. ослобађајућу пресуду и у погледу одлуке о трошковима утврде само обавезу ко ће сносити трошкове нпр. да трошкови кривичног поступка падају на терет буџетских средстава суда, а да ће се о висини трошкова одлучити посебним решењем.

Тада имамо два времена одлучивања о трошковима поступка – први, када суд не одређује висину трошкова већ само доноси одлуку ко ће бити обвезник плаћања тих трошкова и ако је тај моменат за време важења старе АТ тј. пре 03. јуна 2023. године примењиваће се стара АТ без обзира што касније када прође нпр. жалбени поступак против ослобађајуће пресуде и она буде потврђена, по захтеву браниоца суд доноси посебно решење о висини тих трошкова у време важења нове АТ тј. након 03. јуна 2023. године. Тада ће суд применити стару АТ која је важила у време доношења одлуке о трошковима поступка јер је тада створена обавеза за обвезника плаћања тих трошкова по старој АТ, а суд је могао да одмах и израчуна висину тих трошкова или да ту висину одреди касније посебним решењем.

Други изузетак од примене нове АТ у време доношења одлуке о трошковима поступка је изражен у тачки 3. Закључка Кривичног одељења Врховног суда од 26. децембра 2023. године и примењује се само на радње одбране и заступања обављене пре ступања на снагу нове АТ, дакле пре 03. јуна 2023. године, а које нису биле тарифиране ранијом АТ или нису тарифиране на исти начин или у истом проценту.

То су тзв. новине које су уведене као радње одбране и заступања а које нису постојале у старој АТ (на пример чланом. 4 став 3. нове АТ први пут је предвиђено право адвоката на увећање од 50% за рад ноћу од 22.00 до 7.00ч наредног дана и за рад викендом и државним празником, а исто важи и за друге новине које нису постојале у старој АТ). На те случајеве не примењује се нова АТ, уколико су те радње одбране и заступања обављене у време важења старе АТ. Како у време предузимања тих радњи није постојала могућност наплате ових радњи, нпр. увећање од 50% за рад ноћу, адвокат то није ни могао да наплати од својих клијената, па му суд неће то признати ни касније у време доношења решења о висини тих трошкова, које се доноси у време важења нове АТ која предвиђа те могућности. Тако да ће се предузимање тих радњи одбране или заступања (мисли се на новине које нису постојале у старој АТ) признати по новој АТ само ако су предузете након 03. јуна 2023. године, у време важења нове АТ.

У осталом делу где су радње одбране и заступања биле предвиђене и старом и новом АТ само је вредност бода увећана, примењује се нова АТ и нова вредност бода, без обзира што су те радње одбране или заступања предузете за време важења старе АТ тј. пре 03. јуна 2023. године.

У том смислу треба читати и став 4. Закључка Кривичног одељења Врховног суда који одређује да се нова, односно важећа АТ, у целини (мисли се на примену и новина које раније нису постојале) примењује само за радње које су предузете и адвокатске трошкове који су настали после 03. јуна 2023. године. Овај став 4. не дира у права одређена ставом 2. истог Закључка у односу на све остале радње одбране и заступања (осим новина) када се примењује нова АТ без обзира када је радња предузета.

Адв. Мирослав Нешић, члан Управног одбора Адвокатске коморе Србије